

Trenerių, vaikų ir tėvų sąveika kaip trimatė ugdomoji sistema

Aušra Lisinskienė, prof. dr. Saulius Šukys
Lietuvos sporto universitetas

Santrauka

Jaunasis sportininkas, tėvai, treneris – tai trys pagrindiniai elementai, atliekantys svarbiausią vaidmenį ugdomajame sportinės veiklos sąveikos procese. Tėvai, vaikai ir treneriai, motyvuotai dalyvaudami vaikų sportinėje veikloje, sudaro veiksmingą edukacinę sistemą. Šią sistemą galima apibūdinti kaip tęstinį visų trijų sistemos dalyvių palankios sąveikos procesą. Tačiau paskutinių metų tyrimai rodo, kad tokia trimatė edukacinė sistema nepakankamai plėtojama, nepakankamai pozityvi, ji gali būti efektyvesnė, jei bus naudojami tam tikri socialiniai įrankiai. Šiame straipsnyje analizuojama, kaip ši sistema veikia, koks yra vaikų, trenerių ir tėvų bendravimo, t. y. jų sąveikos, ugdomasis vaidmuo vaikų sportinėje veikloje.

Straipsnio tikslas – atskleisti vaikų, trenerių ir tėvų ugdomosios sąveikos sportinėje veikloje ypatumus. Taikyti mokslinės literatūros analizės ir apibendrinimo metodai. Mokslinės literatūros analizė atskleidė visų trijų sistemos narių dalyvavimo svarbą. Tėvų vaidmenį pasirenkant edukacinius metodus, kuriais siekiama ugdyti vaiko gebėjimus. Tėvų domėjimasis vaikų sportu skatina teigiamas emocijas, geresnius santykius su vaikais, poreikį gilinti žinias apie sportą ir vaikų ugdymą bei keičia tėvų suvokimą apie laisvalaikio praleidimo kokybę, keičia jų gyvenimo būdą. Trenerių vaidmuo išryškėja per galimybę paskatinti tėvų ir vaikų sąveiką sporte, pakeisti ne tik vaikų, bet ir tėvų supratimą apie sporto auklėjimą reikšmę. Atlikdamas moderatoriaus, tarpininko, konsultanto vaidmenį, treneris gali padėti formuoti naujas vaikų auklėjimo šeimoje tradicijas, grindžiamas trenerio ir tėvų abipuse pagarba, savitarpio supratimu ir bendradarbiavimu, siekiu dalytis atsakomybe už vaikų ugdymą. Nuo tėvų materialinės ir psichologinės paramos, fizinės ir emocinės vaiko gerovės užtikrinimo, trenerio pozityvios ugdymo strategijos, kompetencijos, autoriteto priklauso vaiko dalyvavimo sportinėje veikloje lygis, laipsnis ir tęstinumas. Taigi, nagrinėjama sistema gali būti apibūdinta kaip sportinis trikampis, trys vienas kitą veikiantys elementai – vaikai, tėvai ir treneriai. Užtikrinti teigiamą vaiko emocinę raidą ir norą sportuoti galima tik esant atviram, sąžiningam visų trijų šalių bendradarbiavimui.

Nors globaliame kontekste mokslininkų dėmesys sportuojančių vaikų tėvų ir trenerių vaidmeniui pastaraisiais metais sulaukia nemažo dėmesio, tokie tyrimai aktualūs siekiant kurti edukacines programas ir metodikas, skatinančias efektyvesnę sportuojančių vaikų, trenerių ir tėvų sąveiką. Kadangi mokslinių šaltinių analizė atskleidė vyraujančią trumpalaikių tyrimų pobūdį, todėl lieka aktualūs įvairiapusiai, ilgalaikiai tyrimai, susiję su vaikų, trenerių ir tėvų tarpusavio santykių kaitos sporto aplinkoje vertinimu.

Raktažodžiai: ugdomoji sąveika, tėvai, treneriai, vaikai, sportinė veikla.

Įvadas

Tėvai, vaikai ir treneriai, motyvuotai dalyvaudami vaikų sportinėje veikloje, sudaro veiksmingą edukacinę sistemą. Šią sistemą galima apibūdinti kaip tęstinį visų trijų sistemos dalyvių palankios sąveikos procesą. Tačiau paskutinių metų tyrimai rodo, kad tokia trimatė edukacinė sistema nepakankamai plėtojama, nepakankamai pozityvi, ji gali būti efektyvesnė, jei bus naudojami tam tikri socialiniai įrankiai: jei tėvai bus aktyviau pritraukiami dalyvauti vaikų sportinėje veikloje; vaikams nebus taikomas spaudimas sporte, o jie bus motyvuojami sportuoti kuriant psichologiškai palankią aplinką; jei treneriams bus suteikiama galimybė nuolat lavintis. Šiame straipsnyje analizuojama, kaip ši sistema veikia, koks yra vaikų, trenerių ir tėvų bendravimo, t. y. jų sąveikos, ugdomasis vaidmuo vaikų sportinėje veikloje.

Straipsnio tikslas – atskleisti vaikų, trenerių ir tėvų ugdomosios sąveikos sportinėje veikloje ypatumus.

Tikslui pasiekti keliami **uždaviniai**:

1. Išnagrinėti trenerių, vaikų ir tėvų sąveiką vaikų sporto aplinkoje kaip edukacinę sistemą.
2. Atskleisti veiksnius, skatinančius trenerių, vaikų ir tėvų sąveikos, kaip edukacinės sistemos, efektyvumą.

Taikyti **tyrimo metodai**: mokslinės literatūros analizės ir apibendrinimo.

Straipsnį sudaro dvi dalys. Pirmoje dalyje analizuojama trenerių, vaikų ir tėvų sąveika vaikų sporto aplinkoje kaip edukacinė sistema. Antroje dalyje nagrinėjami veiksniai, skatinantys trenerių, vaikų ir tėvų sąveikos, kaip edukacinės sistemos, efektyvumą.

Trenerių, vaikų ir tėvų sąveika vaikų sporto aplinkoje kaip edukacinė sistema

Jaunimo dalyvavimas sporte duoda įvairiapusę naudą. Fizinė nauda gaunama, kai vaikai įgyja sportinių įgūdžių, pagerina savo fizinį parengtumą ir sveikatą (Smoll, Cumming, Smith, 2011). Kitokia nauda yra psichologinė: komandinio darbo, savidrausmės, varžymosi, pasitikėjimo savimi ir lyderystės gebėjimų, pagarbos pojūčio ugdymas (Smoll, Cumming, Smith, 2011; Fraser-Thomas, Côté, 2009). Psychosocialinis jaunuolių vystymosi pokytis yra esminis, nes sportinėje veikloje slypi svarbiausių gyvenimo pamokų perteikimo potencialas (Fraser-Thomas, Côté, Deakin, 2005). Jaunimo dalyvavimas sportinėje veikloje padeda formuoti socialiniams įgūdžiams, suartina šeimas, suteikia malonią patirtį pramogos forma. Sportą galima vadinti mokymo ir mokymosi aplinka, kurioje sėkmė matuojama asmeninio augimo ir vystymosi parametrais (Smoll, Cumming, Smith, 2011). Aktyviai sportuojantys vaikai gali išmokyti patys iškelti sau tikslus, planuoti veiksmus siekdami trokštamų rezultatų (McCarthy, Allen, Jones, 2013). Sporto aplinkoje skatinamas prosocialus jaunimo ugdymas (Fraser-Thomas, Côté, 2009; Wells et al., 2008), atrandama naujų draugų, užmezgama naujų pažinčių, jaunuoliai tampa nuolat besiplečiančio socialinio tinklo dalimi (Smoll, Cumming, Smith, 2011). Pradžioje sportuojantiems vaikams džiaugsmą teikia maži pasiekimai, ilgainiui sportas tampa jaunuolių motyvuojančiu psichologiniu veiksmu, įdomia ir prasminga veikla, vėliau peraugančia į subrendusio žmogaus gyvenimo būdą (Wells et al., 2005).

Kaip jaunimo sporto teikiamą naudą gali paveikti patys šios veiklos dalyviai – treneriai, tėvai ir jaunieji sportininkai? Analizuodami trenerių ir tėvų arba tėvų ir vaikų bendravimą, mokslininkai (Smoll, Cumming, Smith, 2011) išskiria dvikryptį bendravimą. Kalbant apie trenerių, tėvų ir vaikų triados, kuri mokslinėje literatūroje apibrėžiama kaip *sportinis trikampis* (angl. *athletic triangle*), indėlių, šių trijų šalių santykiai nagrinėjami kaip trijų krypčių bendravimas. Sporto psichologai pabrėžia, kad intelektinių įgūdžių lavinimo kultūrai formuoti visada vertinga pasitelkti trikampių santykių metodą (McCann, 2011). Sąvoka *sistema* dažnai vartojama įvairiuose pranešimuose ir yra intuityviai suvokiama kaip tam tikra visuma, tvarka, vienoda elgsena. Detaliau sistema apibūdinama kaip grupė tarpusavyje sąveikaujančių elementų, veikiančių drauge

siekiant bendro tikslo. Taigi, šio straipsnio temos kontekste tėvai, vaikai ir treneriai nagrinėjami kaip vaikų sporto aplinkoje vienas kitą veikiančios ir vienas kitą keičiančios elementai, kurių sąveikos tikslas yra padidinti sporto teikiamą naudą. Tėvai, vaikai ir treneriai, motyvuotai dalyvaudami vaikų sportinėje veikloje, gali sukurti veiksmingą edukacinę sistemą, pajėgią sportuojantiems vaikams perteikti vyresnės kartos pozityvias žinias, įgūdžius ir įpročius ne tik vaikus treniruojant ir mokant, bet ir kuriant palankų bendradarbiavimą, išreiškiant palaikymą, rodant asmeninį pavyzdį ir pelnant autoritetą. Šią sistemą galima apibūdinti kaip tęstinį visų trijų sistemos dalyvių palankios sąveikos procesą.

Akivaizdu, kad tėvų, vaikų ir trenerių socialinėje sistemoje jos nariai sąveikauja įvairiais būdais, o tokio pobūdžio sąveikos pasekmės veikia vaikų vystymąsi. Sąveikos rezultatai gali būti daugiau arba mažiau efektyvūs. Glaudūs santykiai gali ne tik suartinti sportininkus, tėvus ir trenerius, bet ir supriešinti (Flett et al, 2013). Tad kaip turi būti organizuojami tėvų, vaikų ir trenerių santykiai jaunimo sporte, kad sistema, kaip edukacinė, veiktų kuo efektyviau ir duotų didžiausią naudą? Mokslininkai, iki šiol nagrinėję dvikrypčius tėvų ir vaikų santykius vaikų sportinėje veikloje, pabrėžia, kad *sportinio trikampio* suderinimas išlieka pagrindiniu tolesnių tyrimų iššūkiu ir svarbiausia tema (Strachan, 2011).

Veiksniai, skatinantys trenerių, vaikų ir tėvų sąveikos, kaip edukacinės sistemos, efektyvumą

Jaunimo sporte vis plačiau pripažįstama visų trijų dalyvių – trenerių, vaikų ir tėvų – vaidmens reikšmė formuojant ugdymui tinkamą teigiamą sporto patirtį (O'Connor, 2011). Tačiau paskutinių metų tyrimai rodo, kad tėvų, vaikų ir trenerių tarpusavyje santykių raiška, siekiant palankios aplinkos sporte, yra nepakankamai pozityvi. Visų trijų šalių sąveika gali būti efektyvesnė, jei tėvai aktyviau įsitrauktų į vaikų sportinę veiklą suvokdami, koks svarbus yra jų vaidmuo užtikrinant savo vaikų gerovę (Horn, 2011).

Tėvai turi teisę domėtis ir yra atsakingi už domėjimąsi visomis veiklomis, kuriose dalyvauja jų vaikai, įskaitant sportą (Smoll, Cumming, Smith, 2011). Nuo tėvų materialinės ir psichologinės paramos, fizinės ir emocinės vaiko gerovės užtikrinimo priklauso jo dalyvavimo sportinėje veikloje lygis,

laipsnis ir tęstinumas (Nunomura, Oliveira, 2013). Tėvų dalyvavimas vaikų sportinėje veikloje ugdo jų atsakomybę ir empatiją, skatina geresnius santykius su vaikais, padeda suartinti ir stiprinti šeimą (Holt Tamminen, Black; 2009). Tėvų noras rasti bendrą kalbą su vaikais ir jų treneriais sporto kontekste skatina tobulėjimo poreikį, norą gilinti žinias apie sportą ir vaikų lavinimo metodikas (Holt, Black, 2007). Ilgainiui tokia sąveika gali pakeisti tėvų suvokimą apie laisvalaikio praleidimo kokybę, visos šeimos gyvenimo būdą. Vis dėlto tyrimai rodo, kad didelė dalis tėvų nesidomi sportu ir, net turėdami pačius geriausius ketinimus savo vaiko atžvilgiu, nesupranta, koks svarbus jų ugdomasis indėlis į vaikų vystymąsi, ne tik sportinį, bet ir socialinį, gali būti, jei jie aktyviai dalyvautų vaikų sportinėje veikloje (Wiersma, Fifer, 2008).

Tokiais atvejais trenerių teikiama parama gali paskatinti motyvuotą tėvų dalyvavimą vaikų sporte (Knight, Holt, 2012), suartinti per sportą tėvus ir vaikus (Bailey Cope, Pearce, 2013), pakeisti ne tik vaikų, bet ir tėvų supratimą apie sporto auklėjimąją reikšmę. Atlikdamas moderatoriaus, tarpininko, konsultanto vaidmenį (O'Connor, 2011), treneris gali padėti formuoti naujas vaikų auklėjimo šeimoje tradicijas, grindžiamas trenerio ir tėvų abipuse pagarba, supratimu ir bendradarbiavimu, siekiu dalytis atsakomybe už vaikų ugdymą. Sportuojančių vaikų tėvai taip pat tikisi iš trenerių pagalbos, galinčios pasiūlyti vaikams naujas tobulėjimo galimybes. Tėvai, kaip ir vaikai, nori būti trenerių išgirsti, turėti galimybę išsakyti savo pastabas, problemas, sulaukti emocinės paramos.

Tiek tėvų, tiek trenerių sąveikos su sportuojančiais vaikais efektyvumas priklauso nuo pasirinktų edukacinių metodų, kuriais siekiama ugdyti sportuojančių vaikų gebėjimus (Coakley, 2006). Nors tėvai ir treneriai nori, kad jaunajam sportininkui sekėtų, bet tyrimai atskleidžia dažnus atvejus, kai per vaiko pasiekimus tėvai ir treneriai tikisi padidinti savivertę (Smoll, Cumming, Smith, 2011), aukščiau pakelti ir įtvirtinti savo visuomeninį statusą, o tokią siekiamybę lydi nuolatinis vaikų spaudimas tobulėti. Panašūs metodai dažniausiai neigiamai veikia vaiko motyvaciją sportuoti (Sánchez-Miguel et al., 2013). Tokia aplinka, kai tėvų ir trenerių meilė, palaikymas priklauso nuo vaiko pasiektų rezultatų, vaikui tampa sunkiai pakeliama, sporte patiriamas didelis stresas (Smoll, Cumming, Smith, 2011). Nepaisant visų trijų šalių noro pasirodyti sporto areno-

je kuo geriau, tėvams ir treneriams būtina suprasti, kad vaiko dalyvavimo sporte galutinis tikslas yra ne puikūs pasiekimai, o maloniai praleidžiamas laikas (Koon et al., 2012; McCarthy, Allen, Jones, 2013), pozityvi raida, laiminga ir darni asmenybė. Jaunuo-liai sportuoja dėl pramogos, aštrių pojūčių ir jaudulio, siekdami pagerinti įgūdžius ir susirasti draugų, o tikslas laimėti vaikams yra santykinai nesvarbus (Wiersma, Fifer, 2008; Smoll, Cumming, Smith, 2011). Tėvai ir treneriai neturi spausti, bauginti ar bandyti papirkti vaikų, kad šie dalyvautų sporte. Su-augusieji, kurių elgesiui būdingos teigiamos emocijos, pozityvi vertybių sistema ir realūs lūkesčiai, yra labiau linkę suprasti, drąsinti vaikus, palaikyti juos nepriklausomai nuo sportinių rezultatų. Savo ruožtu vaikai, suvokdami tėvų ir trenerių dalyvavimą kaip skatinantį ir palaikantį, yra labiau linkę priimti teigiamą požiūrį į sportą (Kanters, Bocarro, Casper, 2008). Perspektyvoje atsiranda tikimybė, kad vaikų sportinė veikla bus tęstinė, nuolat sportuojantys jaunuoliai bus orientuoti į pozityvesnę saviraišką (Wells, Arthur-Banning, 2008).

Trenerių, vaikų ir tėvų sąveikos ugdomajame kontekste yra labai svarbu, kad šalys suprastų viena kitos lūkesčius (O'Connor, 2011), gebėtų bendras problemas sporto aplinkoje spręsti be agresijos, nekonfliktiniais būdais, elgtųsi etiškai (Harwood, Knight, 2012), suvoktų tam tikras bendravimo taisykles ir jų laikytųsi per treniruotes ir varžybas (Smoll, Cumming, Smith, 2011). Pozityvus, lankstus, empatija paremtas *sportinio trikampio* narių bendravimas leistų sukurti jaunimui patrauklesnę ir jo ugdymui draugiškesnę sporto aplinką.

Kuriant jaunimą motyvuojančią sporto aplinką treneriams tenka ypatingas vaidmuo. Trenerio indėlis į ugdymo sistemą, taikant pozityvią vaikų treniravimo ir auklėjimo strategiją, naudojant veiksmingą elgesio taktiką su vaikais ir tėvais, priklauso nuo jo paties, kaip specialisto, efektyvumo. Bandydami pakeisti dalyvių elgesį sporte, spręsdami treniravimo etines ir socialines dilemas (Mesquita et al., 2012), treneriai turi gebėti prisimti atsakomybę už socialinius ypatumus ir vertybių normas. Remiantis mokslininkų stebėjimais (Flett et al., 2013), efektyvesni yra labiau išsilavinę treneriai, vengiantys autokratiškų metodų, linkę nuolat mokytis, dalytis patirtimi, atviri naujovėms. Taigi, kalbant apie ugdomąją naudą, išryškėja trenerių turimų kompetencijų ir galimybių jas plėsti svarba, specializuotų trenerių mokymo programų ir jų prieinamumo aktualumas.

Mokslinėse diskusijose vis dažniau pabrėžiamas ne tik ilgalaikių edukacinių programų treneriams, bet ir integruotų programų, skirtų treneriams ir tėvams, poreikis ir nauda.

Išvados ir tyrimų perspektyvos

Mokslinės literatūros analizė atskleidė, kad trenerių, vaikų ir tėvų sąveika sporto aplinkoje, vykdoma viena kryptimi ir turinti bendrą tikslą – padidinti jaunimui teikiamą sporto naudą, yra laikytina edukacine sistema sporto aplinkoje. Visų trijų *sportinio trikampio* sistemos narių – trenerių, vaikų ir tėvų – aktyvus dalyvavimas sporte, siekiant šios sistemos palankios plėtros, yra svarbus ir būtinas. Tokia trimatė edukacinė sistema gali būti efektyvesnė, jei bus naudojami tam tikri socialiniai įrankiai: jei tėvai bus aktyviau pritraukiami dalyvauti vaikų sportinėje veikloje; vaikams nebus taikomas spaudimas sporte, o jie bus motyvuojami sportuoti kuriant psichologiškai palankią aplinką; jei treneriams bus suteikiama galimybė nuolat lavintis.

Nors globaliame kontekste mokslininkų dėmesys sportuojančių vaikų tėvų ir trenerių vaidmeniui pastaraisiais metais sulaukia nemažo dėmesio, tokie tyrimai vis dar svarbūs siekiant kurti edukacines programas ir metodikas, skatinančias efektyvesnę sportuojančių vaikų, trenerių ir tėvų sąveiką. Be to, mokslinių šaltinių analizė atskleidė kad *sportinio trikampio* suderinimas išlieka pagrindiniu tolesnių tyrimų iššūkiu ir svarbiausia tema. Kadangi pastebimas šių tyrimų trumpalaikis pobūdis, todėl lieka aktualūs įvairiapusiai, ilgalaikiai tyrimai, susiję su vaikų, trenerių ir tėvų tarpusavio santykių kaitos sporto aplinkoje vertinimu.

LITERATŪRA

1. Bailey, R., Cope, E. J., Pearce, G. (2013). Why do children take part in, and remain involved in sport? A literature review and discussion of implications for sports coaches. *International Journal of Coaching Science*, 7(1), 56–75.
2. Coakley, J. (2006). The good father: Parental expectations and youth sports. *Leisure Studies*, 25(2), 153–163.
3. Flett, M. R., Gould, D., Griffes, K. R., Lauer, L. (2013). Tough love for underserved youth: A comparison of more and less effective coaching. *The Sport Psychologist*, 27, 325–337.
4. Fraser-Thomas, J., Côté, J., Deakin, J. (2005). Youth sport programs: An avenue to foster positive youth development. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 10(1), 19–40.
5. Fraser-Thomas, J., Côté, J. (2009). Understanding adolescents' positive and negative developmental experiences in sport. *The Sport Psychologist*, 23, 3–23.
6. Harwood, C., Knight, C. (2012). The role of parents in the development of tennis players: The past, the present and the future. *Medicine & Science in Tennis*, 17(1), 9–15.
7. Holt, N. L., Black, D. E. (2007). Parenting styles and specific parenting strategies in youth sport. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 29, 170.
8. Holt, N. L., Tamminen, K. A., Black, D. E., Mandigo, J. L., and Fox, K. R. (2009). Youth sport parenting styles and practices. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 31, 37–59.
9. Horn, T. S. (2011). Enhancing coach-parent relationships in youth sports: Increasing harmony and minimizing hassle. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 6(1), 27–31.
10. Kanters, M. A., Bocarro, J., Casper, J. (2008). Supported or pressured? An examination of agreement among parent's and children on parent's role in youth sports. *Journal of Sport Behavior*, 31(1), 64–79.
11. Knight, C. J. (2012). *Enhancing Parental Involvement in Junior Tennis: A dissertation*. Edmonton, Alberta.
12. Koon, T. K., Wang, C. K. J., Ericson, K., et al. (2012). Experience in competitive youth sport and needs satisfaction: The Singapore story. *International Journal of Sport Psychology*, 43(1), 15–18.
13. McCann, S. (2011). In the huddle. *Journal of Sport Psychology in Action*, 2(2), 123–129.
14. McCarthy, P. J., Allen, M. S., Jones, M. V. (2013). Emotions, cognitive interference, and concentration disruption in youth sport. *Journal of Sports Sciences*, 31(5), 505.
15. Mesquita, I., Borges, M., Rosado, A., Batista, P. M. (2012). Self-efficacy, perceived training needs and coaching competences: The case of Portuguese handball. *European Journal of Sport Science*, 12(2), 168–178.
16. Nunomura, M., Oliveira, M. S. (2013). Parents' support in the sports career of young gymnasts. *Science of Gymnastics Journal*, 5(1), 5–17.
17. O'Connor, D. (2011). Enhancing coach-parent relationships in youth sports: Increasing harmony and minimizing hassle. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 6(1), 49–52.
18. Sánchez-Miguel, P. A., Leo, F. M., Sánchez-Oliva, D., et al. (2013). The Importance of parents' behavior in their children's enjoyment and amotivation in sports. *Journal of Human Kinetics*, 36, 171–179.
19. Smoll, F. L., Cumming, S. P., Smith, R. E. (2011). Enhancing coach-parent relationships in youth sports: Increasing harmony and minimizing hassle. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 6(1), 13–26.
20. Strachan, L., Côté, J., Deakin, J. (2011). A new view: exploring positive youth development in elite sport contexts. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 3(1), 9–32.
21. Wells, M. S., Arthur-Banning, S. G., Paisley, K. P., Ellis, G. D., Roark, M. F., Fisher, K. (2008). Good (youth) sports: Using benefits-based programming to increase sportsmanship. *Journal of Park and Recreation Administration*, 26(1), 1–21.

22. Wells, M. S., Arthur-Banning, S. G. (2008). The logic of youth development: Constructing a logic model of youth development through sport. *Journal of Park and Recreation Administration*, 26(2), 189–202.
23. Wells, M. S., Ellis, G. D., Paisley, K. P., Arthur-Banning, S. G. (2005). Development and evaluation of a program to

- promote sportsmanship in youth sports. *Journal of Park and Recreation Administration*, 23(1), 1–17.
24. Wiersma, L. D., Fifer, A. M. (2008). “The schedule has been tough but we think it’s worth it”: The joys, challenges and recommendations of youth sport parents. *Journal of Leisure Research*, 40, 505–530.

COACH, ATHLETE AND PARENTS AS A THREE-DIMENSIONAL EDUCATIONAL SYSTEM

Aušra Lisinskienė, Prof. Dr. Saulius Šukys
Lithuanian Sports University

SUMMARY

Motivated participation of parents, children and coaches in youth sports activities create an effective educational system. This system can be described as a continuous process of positive interaction between the three elements of the system. Recent studies however show that such a three-dimensional education system is underdeveloped, is not positive enough and could be more effective if certain social instruments were used: more active engagement of parents in youth sports activities; pressure on children were replaced by motivation in psychologically favourable environment; coaches had continuous learning possibilities. The article analyses how this system functions, what is the educational effect of the collaboration between children, coaches and parents.

The goal of the article is to disclose the characteristics of educational interaction of children, coaches and parents in youth sports activities. The following research methods are applied: scientific literature analysis and generalization methods. Scientific literature analysis revealed the importance of the three constituents of the education system. Parents choose the education methods to be used in the training of their child’s abilities and skills. Parents’ interest in the child’s sports activities creates positive emotions, builds better relations with the child, creates the need to improve knowledge of sport and education, changes parents’ understanding about the quality of leisure time, and modifies their lifestyle. The role of coaches is revealed through the possibility to encourage the interaction of parents and children in sport, change the understanding of children and

also of parents about the importance of sport as the means of education. Acting as a moderator, intermediary and a consultant, the coach can assist in developing education traditions in the family based on mutual respect, understanding and collaboration of the coach and parents, and commitment to share the responsibility for youth education. The level, degree and continuation of the child’s participation in sports activities depend on material and psychological support of the parents, physical and emotional wellbeing of the child, the coach’s positive education strategy, competence and authority. Therefore, the analysed system can be described as a triangle made of three interacting elements: children, parents and coaches. Positive emotional development of the child and willingness to train can only be ensured by open and conscientious collaboration of the three parties.

Although recently significant attention to the role of parents and coaches of children in sports was given by the researchers globally, the research is more important for the designing of educational programmes and methodologies that promote a more effective interaction between children, coaches and parents. The analysis of literature sources revealed that the majority of the surveys and studies are cross-sectional. That proves the relevance of multifaceted and longitudinal research into the change of relations between children, coaches and parents in the sporting environment.

Keywords: educational interaction, parents, coaches, children, sports activities.